

Celek po odstranění dřevěné konstrukce božeho hrobu

Relikviář s ostatky sv. Hippolyta

Římskokatolická farnost Jindřichův Hradec, kostel Nanebevzetí Panny Marie v Jindřichově Hradci

Technika: voskařství, tkaní, vyšívání, paličkování, tepání, řezbářská a truhlářská práce, štafířská práce

po 1637, oděv a výzdoba přelom 17. a 18. století

Restaurování: Radka Kalabisová, Radana Lipská a kolektiv, 2013–2015

Podle legendy byl sv. Hippolyt v Římě vojenským velitelem, spolu se svou chůvou Konkordií a všemi členy rodiny přijal křesťanskou víru, a byl proto zavražděn. Stalo se tak patrně za vlády císaře Valeriána v roce 255. Ostatky tohoto starokřesťanského mučedníka převezli z Říma do Jindřichova Hradce jezuité roku 1637, nedlouho poté byl světec městskou radou prohlášen za patrona města, přímluvce jeho obyvatel v nebeském království. Jindřichohradecký rodák, měšťan, básník a varhaník Adam Václav Michna z Otravovic (1660–1676) úctu k tomuto světcovi vyjádřil i v písni: *Naposledy prosbu naši, ó Hippolyte přijmi! Z bída, jenž zem Česká snáší, Jindřichův Hradec vyjmi. Odvrát' hlad, mor, nakažení, bys byl ode všech chválen, k věčnému přived' spasení, my tě vzýváme, amen.*

Restaurátorské zásahy se neobešly bez spolupráce s technologickou laboratoří Archivu Hlavního města Prahy. Na základě vyhodnocení výsledků stěrů z jednotlivých částí relikviáře (prokázáno velké množství živých zárodků mikroorganismů) bylo provedeno desinfekční ošetření celého relikviáře v ethylenoxidové komoře. Měření a analýzy pojiv polychromie a přítomných pigmentů v problematických materiálech provedla laboratoř Vysoké školy chemicko-technologické v Praze. Restaurátorské práce byly financovány jak vlastníkem, tak z veřejných sbírek a grantů – podílel se Jihočeský kraj i ministerstvo kultury.

Ostatky sv. Hippolyta jsou adjustovány na dřevěné figuríně, jejíž končetiny jsou polychromované, obličejová část je rovněž dřevěná, navíc však pokrytá jemně modelovanou a kolorovanou maskou z vosku. Kostí, zdobené dracounovými ozdobami a želatínovými perlami, jsou vloženy do nik opatřených litým čelním sklem. Střih a materiál

Dokončovací práce při instalaci ostatkové figury po restaurování

oděvu ve stylu „antického hrdiny“ odpovídá přelomu 17. a 18. století. Na živůtek a na sandály římského typu byl použit hedvábný brokát, na suknicí hedvábný taft. Vše zdobí dracounová výšivka, dracounové šňůry, strojová i ruční krajka, zlacené kovové flitry, skleněné kameny, perly, paličkovaná zlatá krajka, saténové mašle i porty. Temeno hlavy kryje kovová koruna s vytepávaným reliéfem a zdobnými skleněnými perlami, vše vroubí vavřínový věnec ze skleněných korálek a perel. V rukou složených na břiše svírá světec dřevěný postříbřený meč. Tělo spočívá na podušce s podhlavníkem z vínového hedvábného sametu.

Před restaurátorským zásahem vše zakrývala silná vrstva prachu a korozních náletů, textilní materiál i výšivka byly zašlé, zlacené prvky degradované, dřevěná maska napadena červotočem, vosková maska polámaná, kovové doplňky zkorodované, vetkávané vzory byly lokálně uvolněné, potřhané, polychromie na dřevěných částech znečištěná a zkrakelovaná, poduška napadená plísní. Z důvodu nevhodných klimatických podmínek, zejména vlhkostí, se tak jako nepatřičné ukázalo stávající uložení ostatků v kostelním presbyteriu.

Po demontáži, čištění suchou cestou, lokálním smáčením v lázni, tamponování, gumování, čištění pomocí páry byly degradované plochy podloženy novým hedvábným probarveným sametem, revidovány úchyty a doplněna slaměná výplň podušky. Rekonstruovány byly chybějící ozdoby a konzervovány stuhy, paličkové krajky, kovové části i polychromovaná místa, některé plochy překryla ochranná krepelína. Po mikrobiologických rozbořech a zkouškách stálosti barev bylo analyzováno složení materiálu masky – prokázalo se, že hlavní složkou byl včelí vosk, přičemž složení dalších částí směsi odpovídalo době, kdy byly ostatky přivezeny do města. Mravenčí práci restaurátorů se masku postupně podařilo scelit pájením nahřátým skalpelem. Lokálně byl doplněn přírodní včelí vosk obarvený pigmenty.

Pro zrestaurovanou ostatkovou figuru se v prostorách kostela Nanebevzetí Panny Marie našlo důstojné místo v rámci bočního oltáře Svaté rodiny.

Detail před restaurováním

Detail před restaurováním

Po vyčištění a konzervaci dřevěných částí a živůtku

Detail před restaurováním

Vosková maska po demontáži

Detail po restaurování

Vosková maska po restaurování

Detail po restaurování